

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhöz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 27.

Zaklatás czél nélkül.

Az a hirhedt paragrahus, amelyről most annyi szó folyik a parlamentben, a Madarász apó kedvéért megmagyarosított szószerkeparagrahus, csakugyan nem egyéb, mint czél nélkül való zaklatás és alkalom a lelkészek meghurczolására.

A kuriai bíraskodásról szóló javaslatnak ide vonatkozó szakaszai oly homályosan vannak megfogalmazva, hogy a zaklatásra ezer alkalmat nyújtanak, de azért azt a czélt, mely a javaslat mellett lappang, még sem fogja elérni a parlament liberális többsége.

E javaslat szerint u. i. megsemmisítetik a választás, ha a képviselő vallásos jellegű gyülekezeten a választás eredményének befolyásolását czélzó nyilatkozatot tesz — három hónappal a választás előtt.

Hogy mit kell érteni vallásos jellegű gyülekezet alatt? esperesi gyűlést, vagy collegiumi összejevetelt? ev. ref. konventet, kath. autonomiát vagy státusgyűlést? kath. kör vagy Cheura Kadisáht? — — — ezt mind nem lehet tudni, száz alkalmat nyújt a félremagyarozására és százat a zaklatásra.

Éppen ilyen határozatban s a legjobb szándék melleit is félremagyarozható az a másik kifejezés, mely a választás eredményének befolyásolását czélzó nyilatkozatról szól.

Ok-e a megsemmisítésre ha p. Mezei Mórnak vagy Chorin Ferencznek az ellen-

jelöltje azt mondja, hogy törekedjenek derék vallásos ember kezébe adni a kerület mandátumát?

Továbbá a vallásos jellegű gyülekezetek közül akárhány nem nyilvános. Egy ember a választási küzdelmek közepett akár szenvedélytől elragadtatva, akár megvesztegetve könnyen arra vetemedhetik, hogy ilyenféle állítólagos nyilatkozatért feljelentést tegyen, csak hogy a mandátumot megsemmisítsék. Kész a meghurczolás, akárhányszor minden alap nélkül.

A protestánsok konventjeiken szóba szokták hozni felekezetük bajait. Maga Tisza Kálmán nem egyszer belekeverte a politikai mozgalmakat is. Nem lehet-e egy-egy ilyen felszólalás által számtalan protestáns ember befolyásolva?

Az a képviselőjelölt ha csakugyan felakarja használni a vallást párt-politikai czélokra, nem teheti azt előbb is, mint három hónappal a választás előtt? Mi czélja van akkor az egész paragrahusnak?

Utoljára hagytuk a javaslatnak legsérelmesebb részét, mely kizárólag a kath. papokra szól s így már ebből a szempontból is igazságtalanságot képez s azért olyan liberális emberek is megütköztek rajta, mint Barabás Béla vagy Bartha Miklós.

Értem a kanzelparagrahusnak a kegyzerekre vonatkozó szakaszait.

A kegyzerek megtagadásával fenyegetni csak a gyóntatószékben lehet, ami csak a katolikusoknál van.

A bünbánat szentsége olyan titoktartásra kötelezi a papot, melyet akkor sem

szabad megszegnie, ha nem államfogházról vagy pénzbírságról, hanem életéről lenne is szó.

A tisztesség, lovagiasság és jogérzet méltán elítéli azt, aki olyan embert támad, aki nem védheti magát.

Annyira sülyedt volna a magyar liberalizmus s most, a fuzió után, olyan szorult helyzetben lenne, hogy már ilyen fegyverek alkalmazásától sem irtózik?!

Pedig a liberalizmus úgy látszik görcsösen ragaszkodik ehhez az esztelen hajszához. A fő liberális lapok már megfújták a riadót a főrendiház ellen, melytől féltik a kanzelparagrahusot.

Harci kürt és pacificatio, — jog, igazság, törvény és kiáltó igazságtalanság sehogy sem férnek össze.

Reményljük, hogy még a 12-ik órában visszalép a kormány a vallásüldözés útjáról.

Változások a főispáni karban.

Las-san, de biztosan játszódik le a kelletlen főispánok kicserélése. Az első, aki elmeat, természetesen a jászberényi főispán volt, akit a belügyminiszter hivatalba lépésének első napján bocsátott el. Helyébe lép *Lippich* Gusztáv takarékpénztári igazgató. Ez is új dolog. Eddig az arisztokracziának és földbirtokos nemesi osztálynak kizárólagos jussa volt a főispáni állásokra. Polgárember, pénzember nem lehetett főispán. Az új jászberényi főispán takarékpénztári igazgató és élnek a gyanuperrel, hogy közönséges polgárember. Ez a kinevezés még akkor is, ha Lippichnek talán van valami használaton kívüli predikatuma is, egészen demok-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ne vess bajazzó, csak ne vess!

(Kép az artista-életből.)

Jacques Burg után: Idem.

Képekkel tarkított nagy sárga plakátok, melyek minden utca sarkon ott diszelegtek, adták tudtára Hildesheim városka lakóinak az X. czirkusz beköszöntő előadását. A mint a vasutól jövet a szállodába tartottam, magam is olvastam a sokat ígérő hirdetést s el is határozottam nyomban, hogy a premiére-ről nem fogok elmaradni.

Elintézni való dolgaim azonban — sajnos — annyira elfoglaltak, hogy a műsor felerészét elmulasztottam. Midőn aztán a czirkuszba érkeztem, mellettem ülő szomszédomtól kértem felvilágosítást arra nézve, hogy mit látott eddig s vajjon van-e okom arra, hogy késedelemzésem felett sajnálkozzam.

A derék nyárspolgár nagy bőbeszédűséggel adta meg a részletekbe menő magyarázatokat valóságos kinpadra feszítve eredeti hantoveri dialektusával a halló idegeimet.

— Láttunk eddig egy abroncon ugró kisasszonyt, a ki olyan egyszerre ugrott, mint a szerelmes veréb. Kurta volt a szoknyája és úgy lebegett a hosszú rózsaszín harisnyás lábárain, mint a vitorla a hajó rudon. Azután láttunk még ürdögös bűvészeket, betanított

lovakat és sok másfélét, de nem ért egy garast sem az egész! A végén aztán megint előjött négy ugró pojáca, ezek rudat fogtak a hónuk alá és úgy röpültek át nyolcz ló felett a levegőben.

Szomszédom bizonyára trambulin-ugrókat értett e leírása alatt s legalább tíz perczig folytatta még ebben a stylusban az elbeszélést nem mulasztva el lelkiismeretes vázlatát adni annak, hogy bukott el és zuhant alá egyike a rudugróknak a levegőből.

— Egy ilyen kis czirkuszban — ugymond — nagyon silányul állanak a fellépők képesség dolgában, mert hisz az elesett testművésznek gyorsan talpon kellene ismét teremnie, míg ezt a többiek cipelték ki magukkal az arénából.

Itt tehát komoly baleset történt, az kétségtelen! Micsoda rossz jel egy beköszöntő előadásra!

— Most egy clown-ra kerül a sor — jegyezte meg szomszédom a programot tanulmányozva. — Node ennyi ideig készülödni, mégis csak borzasztó!

Tényleg jó hosszú ideje ültem már a helyemen és a manége még mindig üres volt. Még a lovaszok közül sem mutatkozott senki sem a köröndön. Néma csend az egész czirkuszban, mintha mindenki halott volna. A közönség sorai közt elvétve izgatott mozgolódás, halk suttogás hallható, a mi később egyre fokozódik, míg végre tetőpontra hág a türelmetlenség s viharos dobogásba és tapsolásba tör

ki az egész czirkusz. A zeneka hirtelen egy az utczákon szeltében dalolt népszerű dalba kezd bele, hogy a nyugalmat heylreállítsa, de csak félsiker követi fáradozásait.

Nemsokára élénk mozgolódást veszek észre az istálló bejáratát eltakaró vörös függöny mögött s egyszer csak félrehúzzák a gardinát — (cortina). Feltűnik a színen egy néhány lovásznak az alakja, hátul meg a tarka-barka jellemű clown, kinek megjelenését, mint az unalom elleni várva-várt szabadítót, harsogó derültség fogadja.

A clown meg-megcsuszva, bugdácsló léptekkel czammog be a porondra és hirtelen lerogyik a homokba. A közönség ujjongva köszönti ezt a belépő jelenetet. Ugy látszik, hogy a tréfák mestere egy karikacsapásra meghódította az ő kisvárosi rajongóit. Az a fájdalmas vonás azonban, mely a clown azezán megjelenik, én bennem azt a sejtelmet ébreszti, hogy az a zuhanás alkalmával magát megütötte.

A clown, miután fekvő helyzetéből lassankint felemelkedett és egy fájdalmas grimaszal talpra állt, egy némajátékba, az ugynevezett »pillangó csatába« fogott bele. Ez egy régi czirkuszi tréfás játék, mely azonban ennek dacára is mindig jó kedvre tudja hangolni a közönséget, ha megfelelő komolysággal adja elő azt a szereplőt.

Be kell vallanom, hogy soha életemben nem nevettem még annyit és olyan jóízűen, mint ezen az estén. Ez a clown — a színla-

ratikus izü, amit csak helyeselni lehet, mert nagyon ideje, hogy a főispánság elveszítse arisztokratikus jellegét és szűnjék meg végzett földesurak ellátása lenni. A másik új főispán gr. Forgách János országgyűlési képviselő lesz, aki gr. Haller János udvarhelyi főispán helyébe lép.

A kuriai bíráskodás és a szocialisták. Vasárnap, e hó 30-án nagy népgyűlést tartanak Budapesten a szocialisták, hogy a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslat ellen tiltakozzanak. Szerintük ez a legnagyobb sérelem, amely a nép önrendelkezési jogát a parlamentben érheti. A gyűlésre szóló felhívás így hangzik:

A kuriai bíráskodás czégére alatt tervezett jogfosztó merénylet ellen Budapest munkássága e hó 30-án, vasárnap nagy népgyűlésen tiltakozni fog. Elvtársak! Nem szabad tűrnünk, hogy akadálytalanul rabolhassák el az országgyűlési kufárpolitikusok a nép legszentebb jogait. Meg kell mozdulnunk és erőiesen fel kell emelnünk titakozó s avunkat!

Elvtársak! legyetek ott mindannyian.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 28.

A kuriai bíráskodás felett való vita második napján igen gyéren vannak a Házban.

Perczel Dezső elnök háromnegyed tizenegy órakor nyitja meg az ülést. A tegnapi ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után elnök bejelenti, hogy a király azért a részvétért, amelyet a törvényhozás Ernő főherceg halála alkalmából kifejezett, köszönetet mond.

Nyomban a napirendre térnek át: a képviselő választások feletti törvényjavaslat folytatásos tárgyalására.

A kuriai bíráskodás.

Kálmán Károly, a néppárt orgonahangu papja emelkedik fel szólásra,

A liberálisizmus — mondja — bűn az Isten, a király, a haza ellen. Ilyen újabb bűne a liberálisizmusnak a kanzelparagrafus. A liberálisizmus már lejárt magát világszerte. Utolsó fellobbanása volt a liberálisizmusnak, vagyis jobban áll liberálisizmusnak a kanzelparagraf. Míg ez a paragraf el nem tűnik, addig ez a rendszer nem hal meg. Akkor majd elmondja halotti be-

pon Pitt-Pitt volt a neve — egyszerűen utánozhatatlan volt az ő halálraírdi, kétségbeesett arckifejezésével, azzal a különös, groteszk félelmével, melylyel azt a kis seiyem papírdarabot figyelte, mely kezében tartott ostora hegyén ide-oda lebegett, mint egy pillangó, feje felett a levegőben.

Bámulatosan természetes volt az a siralmas tekintet, melyet a kezei közül kisikló pszeudó-pillangó után vetett. Minden jel arra mutatott, hogy az X. czirkusznak egy par excellenze mimikusa akadt.

A pillangó-fogás után olyan erős volt a taps, hogy Pitt-Pittnek meg kellett még valamivel toldani a jelenetét. Ezuttal az »Auguszt.« egy minden humor nélkül való ifju segített neki a játékban, a ki majdnem göresöket kapott a nagy erőlködéstől, melyet a hatás vadászat kedvéért kifejtett. Egy ököl párbajt mutattak be a közönségnek kacaglató gúnyos modorban. E kis huncutság csattanója abban állt, hogy a párbajozók egyike ezzel a felkiáltással: »Jaj oda a káputom« a földre rogy és magát halottnak színeli. Eddig egész ártatlan a tréfa. Azután azonban nyers és izetlen dolog következik: a halott eltemetése az obligát gyászindulóval, a gyászközönség fülharsogató jajgatása közepett, mignem a végén a halottat egy pohár sör újra életre kelti.

Ezt a számot a közönség minden rangu tagja még az előzőnél is hálásabb bahotával fogadta. Engem mindazonáltal kínosan érintett az. Még Pitt-Pitt mókái sem tudtak felvidítani, mert most is csak az a fagyasztó komolyságritt le a clown arczáról, mely már első belépője alkalmával észrevehető volt rajta. Hiszen a mit én jellemző erőnek, talentumnak ismer-

szédét a rendszer felett. A kanzelparagraf-fal nemcsak a vallás, hanem a haza alapját is megérintik. Hogy mily hatást fog elérni ez a Nero zsarnokságát is felülmúló paragrafus, azt a tuloldalalon megérteni nem tudják.

— Mi a jó? — kérdi valaki a tuloldalról.

Kálmán: Concessió! Provizió! Korrupció! ez a jó. Bérbevették az országot... — Kiarendálták! — szól közbe Endrey Gyula.

Kálmán: Igen, ki is árendálták. (Derütség). Veszter félti a templomot, hogy kortestanyává lesz. A legutolsó kis falu temploma fonségesebb, mint bármely feiséges király parlamentje.

— A szabadkőművesek diskurálnak. Elnök ur, kérek esendet! — szól fel Zmeskál Zoltán az elnökhöz.

Kálmán: Nem jól érzik magukat. A kanzelparagraf... — Szószékszakasz! — szól közbe Madarász József.

Kálmán: Zsarnokszakasznak nevezi ezt a magyar. Tisztességes magyar ember a zsarnokparagrafust ki nem ejti édes nyelvén. (Óriási derütség). Ha ezt megszavaznák, akkor rosszabbak a rablóknál, zsebtolvajoknál. (Általános derütség.)

Elnök: Eddig már több oly kifejezést hallottam a szónok urtól, amelyek a parlamenti illemmel össze nem férnek, de hallgattam. Most azonban figyelmeztetem, hogy ilyenektől tartózkodjék.

— Hát siket fajokot szabad löni? Kérdi Zmeskál Zoltán az elnöktől.

— A tisztelt képviselő ur tartogassa jobb alkalmakra viczezeit! — válaszol Perczel.

És most Dávid Károly egyik zsoldárát szavalja el a zsarnokságról.

— Hogy volt! hangzik fel a tuloldalról. Derütség támad és Kálmán folytatja.

Kálmán: A javaslat kiemelkedő pontjait akarom bírálat alá venni. A harmadik szakaszt azonban nem olvasom fel, nehogy az ország levegője megromoljék. (Óriási derütség). Kálmán a királyra hivatkozik, aki nem az oltár előtt kötött házasságot opus fornicationis-nak monddta ki.

— Minek? Kérdik minden felől.

Kálmán: Opus fornicationisnak, aki nem érti fordította le magának. (Derütség.)

Új tizparancsolatot ajánl, amelynek első paragrafusa így hangzik: Kanzelparagrafus gyártásával Istenedet ne sértsd!

Óriási derütség támad és ezután a tra-

vesztált parancsolat többi szakaszára hivatkoznak

Kálmán: A VI-ik parancsolat: Ne paráználkodjál! Szentül házassodjál! Sürgesd a revíziót!

Társad feleségét bűnre ne kívánjad, se házát, se ökrét, se szamarát, sem egyéb nemű jószágát.

— Szamarát se? Kérdik a tuloldalról.

Kálmán: Szamarát se. Amen. (Óriási derütség.) Ha elfogadják a tizparancsolatot...

— Hisz maga nem Mozes! — szólott valaki a tuloldalról.

Kálmán: Akkor el kell vetniök az álliberális kanzelparagrafust.

És ezután újra előveszi Dániel király zsoldárát és ezeket, mint előbb a tizparancsolatot, nyomban travesztálva szavalni kezdi. A főrendek karzatán ekkor Zichy Nándor gr. jelenik meg Zmeskál kíséretében. Fejét csóválja, azon csodálkozik, hogy a zsoldárok kacajra is fozaszthatnak.

Kálmán Károly tovább dörgi szavait a kanzelparagrafus ellen és egy lánczocskát mutat fel, amelyet a román Mamertinus börtön eredeti lánczaihoz érintet. Ebből meriti ő az erejét, amelylyel a kanzelparagrafus ellen küzd. (Helyeslés a néppárton.)

Elnök a vitát bezárja és öt percz szünet következik.

Szünet után.

A miniszter válasza.

Plósz Sándor felel most az egyes szónokoknak. Madarász a régi gyakorlatra akart visszatérni. Ez a mi viszonyaink között nem állaná meg a helyét.

Leghevesebben Kálmán Károly támadott. Félretette azt a kérdést, vajjon a házasság jog intézménye ellen való izgatás alatt csak a polgári házasság értendő-e? Es ennél fogva a vonatkozó szakaszban több világosságot akar. Izgatni, bár mi módon történjék is, nincsen megengedve, a higgadt argumentáció azonban igen

Attér Molnár János megjegyzéseire. A harmadik szakaszt szükségesnek véli a szóló azért, mert nálunk a pap, vallás, hála Istennek a társadalom legkülönfélébb rétegeire hogy befolyással van. A lelkeseknek meg van engedve a szabad véleményadás és ezzel szemben felhossa azokat a korlátokat, amelyek a közhivatalnokot sok mindenben korlátozzák. A lelkesz tehát teljesen szabad, csak az tiltatik meg neki, hogy a templomot korteszéleokra ne használja. Ezért

tem fel a játékában, az egyszerű humorhiány is lehetett. Azonkívül mintha úgy vettem volna észre, hogy a jelenet végén a clown teljesen kiesik a szerepből. Ámbár egészen helyetteszerű dolog volt különben, hogy akkor, a midőn társa mint legyőzött a manega homokjában fetrengött és boldog kimulását jelentette, ő olyanhangosan és megrázó jajkiáltásra fakadja, mely még a lovászok vezetőjét is megindította.

S arczának örülten zavart, csaknem kétségbeesett kifejezése még hozzá! Mintha az arczából is könnyek, igazi forró könnyek szivárogtak volna elő.

Nincs természetellenesebb, a kimagyarázhatatlanabb valami a síró harlekinnál! Vajjon mi baja lehetett ennek a szegény fiatalnak? Egész este ennek a szerencsétlen bohócnak az esete forgott a fejében. A többi fogyatékos pontjai a progr amnak nem tudtak ebből a szomorú refleksióból kiábrándítani és csalódásba ringatni.

Vége volt az előadásnak. A publikum az utolsó szál emberig odahagyta a kerek fabódét. Én egy kis ideig még ott maradtam a czirkusz közelében. Hátha véletlenül megtudhatnék valamit — gondolám magamban — ennek a szegény Pitt-Pittnek az eddigi élete sorsáról.

Az a nagy tér, melynek közepén a fabódé állott, sűrű homályba volt burkolva. Csak a szomszédos utcákon derengett egy-egy sarkilámpa. A csillagtalan égbolt szürke felhőiből kísértetiesen emelkedtek ki a háttérben egy kaszányának hatalmas, komor falai. A tér másik oldalán egy-egy lámpafény gyenge világa reszketett nag messziről felém az alacsony kis ormós házikókból. Schol semmi nesz! Még a

szé. fuvalma sem hallatszik a fák ágai között. — A czirkusz belsejéből egyetlen hang sem hallatszott ki. Csupán az istálló ablaknyílásán át tudtam kivenni annyit, hogy odabent még gyenge világosság van.

Végre felnyit az egyik ajtó és egyes szakadozott hangokat hallhattam. Azonban minden egyes szó olyan fojtottan, óvatos félné hangon volt kiejtve, mint ahogy a halotti házaknál szokás.

Hát csakugyan az a derült lelkű, könnyűvérű kóbor népség ez — tanakodtam magamban — amilyenek én azt még a legutolsó kis komédiás csapatnál is ismerem?

A mai nap minden bizonynyal gyászos emlékü volt az X. czirkusz történetében. Mi lett volna különben az értelme ennek a nagy némaságnak? Mi történt itt?

A kíváncsiság és részvét odaszegezett a helyemhez. Részesen akartam lenni a nagy titoknak! Egyszer csak egy jó csapat ember tűnik fel a czirkusz nyitott ajtajában. Némán és lassan lépkednek kifelé. Ugy látszott, mintha valami nehéz tárgyat czipelnének ki magukkal. Hogy mit, azt a sötétben már sehogy sem tudtam kivenni. Az üres térnek vették újakat, melyet szélteben keresztül vágtak és előttem kellett elhaladniok.

Csalódás volt-e? Vagy tán...

De nem, nem lehet! Hisz világosan láttam az egészet. Négy ember vitt előttem egy szövetel beborított koporsót.

A menet egész mellettem haladt el. Szegényes ruházatu alakok mind, hallgatagok és komor gond ül vonásaikon. A nők esendesen zokognak. S a koporsó-vivők közt újra ráismerem Pitt-Pittre, a mi derék clownunkra

szükséges a törvényjavaslatba iktatott intézkedés.

Polemizál aztán Molnár Jánossal, aki egyes kifejezéseket kifogásol. Kimutatja, hogy amit Molnár egy helyen kifogásol, azt másutt helyben hagyja Molnár azt mondja, hogy a kanzelszakasz sérti az egyházat; Várossy pedig azt mondja, hogy föléletes azt mondja, hogy föléletes e szakasz, mert úgy se fordul elő a kegyzerekkel való izgatás. — Igaza van, de éppen azért nem sérti az egyházat, mert ha nem fordul elő ilyesmi, akkor nem is használják majd e megtorló eljárást.

A szakaszok különben megadják az államnak a mi az államé és nem veszi el azt, ami az egyházé. A javaslatot a részletes vita alapjául elfogadásra ajánlja. (Általános helyeslés.) Es most szavazásra került a sor. Az egész Ház Madarász József, Kende Béla és a néppárti kivételével feláll és a javaslatot általánosságban megszavazza.

A részletes vita.

A kuriai bíraskodás részleteinél nagyobb vita a karhatalom igénybevételénél volt. E pontnál Szivák Imre, Győry Elek, Ugron Gábor és Horánszky Nándor szólaltak fel. Végre Széll Kálmán kijelentette, hogy annak semmi egyéb értelme nincs, minthogy a karhatalmat a választói jog megakadályozására igénybe venni nem lehet, *csakis a rend fenntartására*. Erre a szakaszt megszavazták.

A 7-ik cikknél Polczner Jenő tiltakozott a szakasz ellen, mely az alkotmányos költségeket megengedi s ennek törlését kívánja.

A vitát holnap folytatják.

Beszélő számok.

Becsüljük Ritoók Zsigmondban azt az erős felekezeti érzést, mely még most sem hagyja őt nyugodni, hanem erős állami elfoglaltsága mellett is időt szakít rá, hogy cikkekben is felhívja a figyelmet felekezete bajára. Így szeretnők látni a katolikus állami hivatalnokokat is buzgólkodni vallásunk érdekében nagy tekintélyű állásuk mellett, az ősi magyar természet szerint, mely a más jussát tiszteli, a magáét nem hagyja.

A »Debreceeni Protestáns Lapok«-ban írja a következő igen érdekes és sok farsággal össze szerzett statisztikai adat folytán

Megkérdeztem egy fiatal suhancot, aki bizonyos távolságra lépdelt a többi után:

— Kit visznek itt ezek a jó emberek?

Valami ismeretlen nevet említett.

— És hova viszik őt?

— A testvére lakására.

— Ki legyen az ő testvére?

Az ifjú néhán Pitt-Pittre mutatott. Most jutottak csak eszembe ezirkeszi szomszédomnak a szavai s az ő egész elbeszélése. Hisz a trambulínugrók egyike játékközben lezuhant a levegőből! Bizonyára ő az, neki kell lenni, a kit most ezek az emberek magukkal visznek.

— Komoly sérüléseket szenvedett legalább a szerencsétlen? — folytattam a kérdészködést.

— Szörnyet halt azonnal a helyszínén!

— Mit, meghalt! ? Szent Isten!

... És az ő testvérenek, Pitt-Pittnek volt erről tudomása?

— Igen uram, volt.

Oh a szerencsétlen teremtés! A szegény clownnak tehát a testvére holtteste mellől kellett kisélni a ezirkesz porondjára, hogy ott mint bohóc mosolyogva mulattassa a türelmetlen, szórakozni akaró közönséget! ... Innen tehát az a humor nélküli komolyság, az a siralmas, messzeségbe vesző tekintet és az a fájdalmas jajkiáltás, melytől a szerencsétlen clown maga is összerázkódott ...

A kis mozgócsoport lassan-lassan eltűnt a szemem elől, nekem pedig eszembe jutottak Leoncavallo zenéjének keserű, bánatos hangjai, melyeket sohasem fog elkoptatni az idő:

»Ne vess bajazzó, csak ne vess! Vágd a legképtelenebb arcokat a közönségnek!«

értékes cikkét Ritoók Zsigmond, melyet itt közlünk.

Ritoók Zsigmond dr. a statisztikai adatait az 1857-iki népszámlálással kezdi, amikor 5,414,708 latin szert. katolikus és 1,374,754 görög szert. katolikus, tehát összesen 6,789,462 katolikus mellett 1,822,953 református lakosa volt a szorosán vett Magyarországnak, míg 1897-ben a latin szert. katolikusok 7,848,720, a görög szertartásúak 1,801,744, tehát összesen 9,650,464 lélekre szaporodtak, addig a reformátusok 1897-ben 2,351,785 lelket számláltak, vagyis a reformátusok negyven év alatt szaporodtak félmillióval, a katolikusok pedig majd három millióval, aminek százalékszámításával az lőn a következménye, hogy míg 1857-ben a latin szert. katolikusok 44,74, a gör. szert. katolikusok 11,36, a reformátusok 15,66 százalékat tettek a lakosságnak. 1897-ben már a latin szert. katolikusok 48,16 a görög szert. katolikusok összesen 11,05, tehát a katolikusok összesen 59,20 százalékát képezik a lakosságnak, addig a reformátusok százaléka leszállott 14,43-ra. Ezután részletes adatokkal mutatja ki a tiszántuli reform. szuperintendencia arányszámait, amelyek ugyancsak érdekes adatok, amennyiben csak 1869 óta is jelentékenyen apadt a reformátusok száma, kivéve Bihar- és Szatmármegyét, másutt mint Hajdu, Békés és Beregmegyékben a reformátusok száma lényegesen apadt, a katolikusoké pedig növekedett, így pl. Hajdumegyében a reformátusok százalékszámára 79,98 százalékról leszállott 77,05-re ellenben a katolikusoké 9,72-ről felment 11,41-re, Békésben a reformátusok estek egy százalékkal, a katolikusok szaporodtak egygyel. Biharban mindakettlen nyertek egy-egy százalékat, a görögkeletiek rovására. Aradban a protestánsok veszítettek majd egy fél százalékat, a katolikusok nyertek több mint három százalékat. Mármarosban ellenben a reformátusok 0,12, a katolikusok 0,57 százalékat veszítettek a zsidók javára.

Általában a statisztika azt mutatja, hogy a lakosságban 1857 óta a protestánsok mind a két felekezeten s a görög keletiek jelentékenyen alászálltak az általános arányszámban, a katolikusok és a zsidók viszont folyton erősödnek.

A protestánsok megfogyatkozásának okait Ritoók Zsigmond a születések csekély számában találja, mivel a protestánsoknál a születések száma soha meg nem haladta az átlagos százalékat, míg a katolikusoknál mindig felül volt néhány százalékkal. Ennek okát a protestáns vezérlelő a protestánsok szegénységében találja, csak hogy akkor mit mondjanak azok a szegény katolikus lakosságú megyék, a mikor pl. Hajdu, Békés, Csanádmegyékben, az ország leggazdagabb megyéiben is apadóban van a protestánsok száma.

Érdekes a református felekezetből való kitérés statisztikája. 1896-ban pl. a protestánsok közül felekezetlenekké iettek 1540-en, holott az ország az összes lakosságánál 3990 volt a felekezetlenekké váltak száma. 1897-ben felekezetlenekké lett 1884 református, az összes felekezetlenekké váltak száma volt 4935. Tehát a felekezetlenekhez a reformátusok szolgáltatják legnagyobb részben a szaporulatot s ekként elő áll az a furcsa eset, hogy míg a reformátusok az összes lakosságnak 14,43 százalékát képezik, addig a felekezetlenekhez ők adják a kitérőknek majd 40 százalékát.

A házassági megegyezéseknél 1896-ban 1002 esetből 252 esett a reformátusok javára, 750 a katolikusokéra. 1897-ben 1350 esetből 401 a reformátusok és 949 a katolikusok javára esett. S erre nézve megjegyzi Ritoók Zsigmond ur, hogy e téren a reformátusok általában hátrányban lesznek a katolikusok mögött; a mint alább részletesen kimutatja azt s, hogy a románság közé kerülő protestánsok elveszítik magyarságukat és elhagyják felekezetüket is.

E cikk hatása alatt látjuk az egyház hatalmas fáját, mely e szegény 12 halász idejében csak mustár magyi volt s ime nőtt a mártvok vérével öntözve, Isten örködése által védve nagygyá, hatalmassá, kiterjesztvén ágait az egész világ felé, hogy árnyában üdvöt nyerjenek.

Látjuk a fa alatt a letört ágakat jeleit elmult viharoknak. Legtöbb letört ág legtöbbszörre elszárad már rég s a fa új hajtással pótolta, itt ott azonban még élet látszik a letört ágban is, bár lombjai lankadnak. Mert addig él az ág, míg a fától kapott életerőt fel nem emésztí, azután elszárad a természet törvényei szerint is.

A fa pedig él tovább, a vihar megtépheti bár, de ki nem döntheti soha.

A sertésvásárt betiltják.

— Miniszteri leirat. —

Az állatvásárok összpontosításának a kérdése egy évtized óta Nagyváradi város sűrűs ügyei közé tartozik. Különösen amióta a miniszter kimondotta, hogy a sertésvásártér a Nagypiacz délkeleti részén nem alkalmas erre a célra és sok más tekinteteken kívül állategészségügyi szempontból sem tűrhető tovább a mai állapotában.

Sok szóharc, memorandum, indítvány mind kevés volt ahhoz, hogy az összpontosítás ügyét egy lépéssel is közelebb vigye a megoldáshoz.

Mig az összpontosítás felett harcoltak, a kormány többször felhívta a várost a sertésvásárnak alkalmasabb helyre leendő áthelyezésére; de újabb és újabb kérelemmel sikerült időhaladékot kinyerni a minisztertől.

A múlt évben a város a folyó évi május 1-éig kért és kapott a minisztertől engedélyt, hogy a sertésvásárokat az eddigi helyen tartsa meg.

Közben pedig újra felszínre hozták az összpontosítás ügyét.

A városi tanács terjedelmes előterjesztésben vitatta, hogy az állatvásárokat pénzügyi és más fontosabb okokból nem lehet a Komendáns-réten összpontosítani, hanem a sertésvásárt vigyék ki az országos állategészségügyi felügyelő által is legjobbnak talált területre: a mostani baromvásár-tér mellé. Ennek ellenében a kereskedelmi- és iparkamara elnöksége megbízta a kamara titkárát, hogy egy újabb memorandumot készítsen, amelyben ismételve tárja fel a kamara által az 1891. évben a városhoz benyújtott emlékirat indokait s érvekkel czáfolja meg a városi tanács által kibocsátott előterjesztésben foglaltakat.

A kamara teljes ülés utasította az elnökséget, hogy az elkészítendő új memorandumot nyomassa ki s a törvényhatósági bizottság tagjainak küldje meg.

Mig ezek történtek, egy miniszteri leirat jön a minisztertől.

A város legújabb halasztást kérő feliratára hivatkozva, értesíti a földmívelési miniszter Nagyváradi városát, miszerint a mostani sertésvásártér annyira alkalmatlan, hogy *tovább annak fenntartását semmi körülmények között nem engedélyezi, csak ez év augusztus hónapjáig. Ha ez ideig nem gondoskodik a város megfelelő sertésvásártérről, a nagyváradi sertésvásárok megtartását betiltja.* Augusztus hónaptól csak azon esetben engedi meg a sertésvásár megtartását, ha az állami állatorvos jelentése hozzá beérkezik arról, hogy a város megfelelő sertésvásártérről gondoskodott.

Ez elég kerekén van megírva.

Most már ezzel felmerül a kérdés, hogy mit tesz a város? Deputációt küld-e a miniszterhez újabb halasztásért, vagy mielőbb hozzá fog az új sertésvásártér berendezéséhez a barom vásár mellett.

A dolog annál sűrűsebb, mert a szeptemberi sertésvásár a legnagyobb forgalom szokott lenni Nagyváradon.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Április 30. A biharmegyei Casinó közgyűlése d. u. 4 órakor.
Május 9. A Sebes-Körözs társulat közgyűlése d. u. 3. ó.
Május 22. A régészeti és történelmi egylet közgyűlése.

* **Zajnay kanonok kitüntetése.** A nagyváradai l. sz. káptalan egyik kiváló tagját magas kitüntetés érte. *Zajnay János* székesegyházi éneklő-kanonok, sok esztendőn át volt egyházmegyei főtanfelügyelő, a Sz. József intézet kormányzója *pápai praelátussá* neveztetett ki Ő Szent-sége által. Az új pápai főpap 1870-ben lett váradai kanonok, 1877-ben pedig az egyházmegye tanfelügyelője. Azóta különösen tanügyi dolgokkal foglalkozott, a tanítóknak jóakaró barátja, ma is elnöke a várad-vidéki tanító-egyletnek. A tanítóképezdészek ösztöndíjára, a városi árvaházra és a nőegyleti árvaházra alapítványokat tett. Nemes érzésre vall az az 5000 frtos alapítványa, amelylyel biztosította egyházmegyénkben a népmissiók tartását. A legfelsőbb helyről jött szép kitüntetéshez sokan kívánják Pápa Ő Szent-sége házi főpapjának: Ad multos annos!

* **Jönnék a huszárok.** Nyalka szép legények, daliás vitézek jönnek ma Nagyváradra. Az eddig Gyulán állomásozott 2. honvéd huszárezred csapatai vonulnak be diszes otthonukba, az új honvéd huszár laktanyába. Tegnap Inádra érkeztek, a honnét ma reggel indulnak Nagyváradra. Délelőtt 9 óra után érkeznek az aradi uton. A helybeli csapatok tisztikara fogadja s kivonul eléjük a József ezred zenekara. A város részéről *Komlóssy József* gazd. tanácsos, több városi tisztviselővel a város nevében fogadják a huszárokat, kik ezután a mi fiaink lesznek. Ugy a tisztikart, mint a legénységet megvendégeli a város.

* **A vasárnapi munkaszünet.** A fővárosi fuvarosok ipartársulata azt kérte a kereskedelmiügyi minisztertől, hogy a májusi költözködésekre való tekintettel, az április hónap 30-ára eső vasárnapon, a költözködéssel járó ipari munkálatokra nézve függeszteni föl a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó 1891. évi törvényt. A miniszter ma leiratilag tudatja a fővárosi közönségével, hogy a kérelmet figyelembe vehetőnek nem találta, mert május elseje hétfővel kezdődik s így nincs megokolva, hogy az április 30-ikára eső vasárnapon is föl legyen függesztve a törvény hatálya.

* **A tisztikar bemutatása.** Az új hadosztályparancsnok: *Lovello* Károly altábornagy előtt tegnap tisztelgett a nagyváradai helyőrség tisztikara. Délelőtt 10 órakor már mindenfelől csapatosan jöttek a diszbeöltözött tisztek a Kereskedelmi Csarnokba, ahol a tiszti-kaszinó helyisége van. Ugy a közös-hadsereg, mint a honvédség tisztjei a kaszinó helyiségében várták az új hadosztályparancsnokot, ki fél 12 óra után érkezett meg segédtisztje kíséretében. A bemutatás a Csarnok disztermében ment végbe. *Latscher* tábornok fogadta s pár szóval bemutatta a tisztelgő főtisztiket. Szívvelyes, barátságos pár szóval válaszolt az altábornagy s barátságosan kezet szorított sokakkal.

* **A jégbiztosítás drágulása.** Közeledik az az idő, mikor a gazdának a jégverés veszedelme ellenében kell biztosítani termését. Erre való tekintettel az egész országot érdekli, hogy milyen lesz a jégbiztosítás díja, annál is inkább, mert a tavalyi nagy csapás igen nagy mértékben szaporította meg a jégbiztosítás híveinek számát. A jégbiztosítással foglalkozó vállalatok, melyek tudvalevően igen hosszú ideig tanácskoztak az ezidei jégdíjak megállapítása végett,

most végre megállapodtak ezen ügyben: hír szerint az idén sokkal drágább lesz a jégbiztosítás, a mennyiben a biztosító társaságok a tavalyi nagy jégverés járása szerint egyes megyékre nézve az eddigi díjak másfélszeresét vagy kétszeresét állapították meg, sőt van olyan megye is, tul a Dunán, a hol az idén harmadfélszerannyi lesz a jégbiztosítás ára, mint a múlt évben.

* **Katonai előléptetések.** A május a katonai tisztikarba is meghozta a várt örömet. Az előléptetések derűjéből Nagyváradra is szállt egy pár sugár, mint jól kiérdemelt jutalma a fáradságos katonai szolgálatnak. A májusi előléptetéseknek a Nagyváradon állomásozó főtisztetek közül eddigi értesülésünk szerint a következők közül nyertek magasabb rangot. Kinevezettek: *Wagner* Vilmos alezredes ezredessé; *Zubere* Soma dandár segédtiszt vezérkari századossá; *Schmiedt* Oszkár a 37. gy. ezred Boszniában állomásozó zászlóaljának őrnagya alezredessé; *Wogelsheim* Albin II. oszt. századossá; *Vendelinszky* Pál főhadnagy II. oszt. századossá; *Pittoni* Róbert főhadnagy II. oszt. századossá; *Grazer* Károly hadnagy főhadnaggyá; *Lépes* Árpád hadnagy főhadnaggyá.

* **Teke-pálya verseny.** A nagyváradai kath. kör ez évben is mindent elkövet, hogy tagjainak minél kellemesebb szórakozást szerezzen. A meleg idő beálltával aki csak teheti huzódik ki a szabad levegőre. A kath. kör helyiségének kertjében a kellemes szórakozást meg is találja a közönség anélkül, hogy falak közzé lenne szorítva; sőt még az egészséges, testedző sportnak is áldozhatnak. Jó tekepályák állnak rendelkezésre, sőt a tagok érdeklődésének és szórakoztatásának fokozására holnap, vasárnap délután verseny-kuglizást rendez a vigalmi-bizottság. Az első díj egy hamisítatlan arany, a 2-ik díj 3 ezüst frt, a 3-ik díj 2 ezüst frt, a 4-ik díj 1 frt és az utolsó 5-ik díj 1 korona.

* **Uj regényünk.** Tegnapelőtt kezdtük a németek egyik kedvelt írójának, *Neidegg*-nek

„NEM HIÁBA“

című kedves regénye közlését. Élénk színekkel festi benne a jelenkor társadalmi életét, s midőn a legkülönbözőbb és egymástól legtávolabb eső osztályok képviselőit egymással szembe állítja, a legellentétebb jellemeket csoportosítja s homlokegyenest ellenkező érdekeket az élet szeszélye szerint egy táborba soroz: felette érdekes bonyodalmat teremt, melyet mindenestre különösen, de magasabb szempontból igazságosan old meg. Napjaink forrongó szelleme, nyomott hangulata, kétkedő reménye, türelmetlen izgatottsága nyilatkozik meg a szereplők életében; válságos kérdések merülnek fel: korunk égető kérdései, melyeket minden szereplő — egy-egy társadalmi iránynak megtestesítője — a maga szempontjából ítél és fejt meg elméletileg; gyakorlatilag pedig az illetőnek sorsa adja meg rá a helyes feleletet, hogy a gondolkodó ember megismerje belőle a mai társadalom jövőjét, mely e kérdések megoldásától függ. Mindez egy család érdekesítő történetében van feltüntetve s igen mulatságos olvasmányul szolgál.

* **Májusi költözködés.** Pár nap óta tart a népvándorlás egyik városrészből, utczából a másikba. Komoly, méltóságteljes társzekerék döcögnek mindenfelé s mellettük szegélylősen oszonnak el a szegényes motyókkal megterhelt talyigák. Ez a májusi költözködés ideje. A modern technika azonban nem csak a távolságokat tette jelentéktelen kicsinyé, hanem a költözködés kellemetlenségeit is jócskán megapasztotta. A butorszállító óriások előállanak s berakják az egész butorzatot — felelősségre. Manapság minden felelősségre megy. A nagyságos

ur reggel még a régi lakásból megy el dolgát végezni s délelben már az új lakásban ül az asztalhoz. Vagy legalább olyan költözködési kellemetlenségek elő nem fordulhatnak mint a jó régi időkben, midőn t. i. az új lakó nyakára költözött a réginek. Megállapítható egész bizonyossággal, hogy az általános költözködésben s most a háziurak vannak a legkínosabb helyzetben, mert megtörténhetik, hogy biába tártják ki a nagy lakó kaszárnyák kapuit, nem költözködik abba egy árva lélek sem.

* **Jegyző választás.** A kisházai körjegyző állásra pályázat van hirdelve. A kérvények május 16-ig nyújtandók be a tenkei főszolgabíróhoz. A választás május 18-án lesz.

* **A kir. Tábla gyásza.** A nagyváradai kir. Tábla birói karának gyásza van. *Polchy Mór* kir. táblabíró tegnapelőtt éjjel váratlanul elhunyt 56 éves korában. Betegsége régebb keletű volt, de senki nem gondolta, hogy az életörös férfi ilyen rövid időn meghal. Évekkel ezelőtt gégebaja keletkezett, amihez később bélrák jött. Ezelőtt egy évvel vált betegsége súlyosabbá. A hatalmas természetű derék embert a súlyos kór napról-napra jobban megviselte. Utóbb 8 hónapig volt betegsége miatt szabadságon s április hó 1-én, daczára folytonos betegsége, elfoglalta hivatalát és teljes erővel a munkának adta magát. Pár nappal halála előtt még referált s egy csapat ügy most is kivolt az ő referálására tüzve. Rendkívül szorgalmas, munkás bírót vesztett benne a kir. tábla. Az elhunyt özvegyet és három gyermeket hagyott árván. Temetése ma szombat délután fél 5-kor lesz a Sztaroveczky-utcai gyászháztól. A kir. tábla birói kara együttes tanácsülésben elhatározta, hogy kiváló kartársuk temetésén testületileg résztvesz, a koporsóra koszorút helyez, külön gyászjelentést ad ki és az özvegyhez részvét-iratot intéz. — *Polchy Mór* Bereg megyében született. Előbb ugyanezen megyében főispáni titkár volt, majd az igazságügy terére lépett s a mező-kászonyi járásbírósnál járásbíró, később a beregszászi kir. törvényszéknél mint bíró működött. A kiváló jogászt ismét kiegészítő bírónak berendelték a budapest kir. táblához s 1891. évben a táblák decentralizációja alkalmával a nagyváradai kir. Táblához nevezték ki bírónak. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Özv. gulácsi *Pochy Mór* né szül. *Buzáth Izabella*, egy a maga valamint gyermekei *István, Irén, Margit, unokahugai Sággy Mihályné, szül. Csegényi Laura, Csegényi Jozefa, Csegényi Ernestsztin, sógorai Hunyady Béla, dr. Buzáth Kamill, Buzáth Ferencz, Sággy Mihály, sógornői Buzáth Eugenia férj. Hunyady Béláné, Riedl Rózsika férj. dr. Buzáth Kamillné* egy számos más rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják a legjobb férj, atya, nagybátyja, sógor és rokonok gulácsi *Polchy Mór* kir. tábla bírónak folyó hó 27-én este egy negyed 12 órakor élte 56-ik. boldog házassága 18-ik évében hosszas szenvedés után történt esendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 29-én d. u. fél 5 órakor fog Sztaroveczky-utca 43. szám alatt levő lakásánál az ev. ref. egyház szertartása szerinti ima után az olaszzi sírkertben örök nyugalomra tételni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, kartársai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1899. április 28. Béke poraira!

A kir. Tábla birói kara a következő jelentésben tudatja a gyászesetét:

A nagyváradai kir. ítélőtábla birói kara fájdalommal tudatja gulácsi *Polchy Mór* nagyváradai kir. ítélőtáblai bírónak f. évi április hó 27-én bekövetkezett gyászos elhunytát. Temetése Sztaroveczky-utca 43. szám alatti lakásánál f. hó 29-én délután fél 5 órakor fog megtörténni. Nagyvárad, 1899. évi április 28-án.

* **Vasuti baleset Kőbányán.** Tegnap este 9 óra tájban a kőbányai alsó pályaudvaron a Czegléd felől érkező tehervonat nekiment egy

tartalékmozdonynak, mely ott állott a pályates-
ten. Egy mozdony és négy kocsi összetört. A
személyzetben szerencsére nem történt baj. A
rendőrség megindította a vizsgálatot annak meg-
állapítására, hogy kit terhel a felelősség.

* **Szilágyi Sándor öröke.** Elhunyt nagy
történetirónknak, Szilágyi Sándornak a kir.
tudomány-egyetem könyvtáránál viselt igazgatói
állására a kultuszminiszter csak most írja ki a
pályázatot. Az állás dotációja 2500, illetőleg
3000 frt évi fizetés, szabályszerű korpótlék és
természetbeni lakás. A folyamodványokat, a
melyekben feltüntetendő a pályázó kora, vallása,
végzett tanulmányai, nyelvismeretei és irodalmi
működése, a vallási és közoktatásügyi minisz-
terhez kell címezni s május hó 15-ig benyuj-
tani a budapesti egyetem rektori hivatalánál.

* **Mattasich-Keglevich butorait elárve-
rezték.** Bécsből jelentik, hogy Mattasich-Keg-
levich lakásán ma egész csöndben elárverezték
Mattasich butorait. Az árverésen magyar em-
berek is vettek részt. Összesen 1700 forintot
vettek be. Az elárverezett ingóságok közt volt
Koburg Lniza hercegnőnek egy mellszobra is,
melyet egy elsőrangú párisi műkereskedő vett
meg.

* **Halálozás.** Részvétel vettük a követ-
kező gyászjelentést:

Özvegy dubniczai dr. Brányi Gézáné szül.
Mayer Gizella ugy a maga, mint gyermekei
Gizella, Erzsike, Géza és Gyuri, továbbá édes
anyja, özvegy dr. Mayer Ágostonné szül. fülei
Kováts Mária, valamint sógorai dubniczai Brányi
József és dubniczai dr. Brányi Kálmán és az
összes rokonság nevében szomorodott szívvel
jelenti forrón szeretett felejtetetlen férje, atyjuk,
vő, testvér és rokonnak *dubniczai dr. Brányi
Géza* orvostudor, sopronmegyei járási orvos, a
csornai kaszinó alelnökének stb. f. évi április
hó 18-án, este 7 és fél óraker hosszas szenvedé-
s és a halotti szertések ájtatos felvételé-
után, életének 44-ik, boldog házasságának 14-ik
évében történt gyászos elhunytát. A megboldo-
gultnak hült tetemei f. hó 20-án d. u. 4 óraker
fogtak a csornai r. kath. temetőben örök nyu-
galomra tételni. Az engesztelő szent mise-áldo-
zat a megboldogult lelki üdvéért f. hó 21-én
d. e. 10 óraker fog a csornai r. kath. templom-
ban a Mindenhatóknak bemutatattani. Kelt Csor-
nán, 1899. évi április hó 18-án. Áldás és béke
lengjen drága hamvai felett!

* **Artézi kutak Sarkadon.** A földmivelés-
ügyi miniszter a jó ivóvíz nagy fontossága tu-
datában, kedvezményeket, támogatást nyújt az
alföldi községeknek, hogy artézi kutak furatása
által juthassanak egészséges ivóvízhez. Bihar-
megye számos községében is érzik a jó ivóvíz
hiányát. Közlebb Sarkad község előljárósága
határozta el hogy a község területén 3 artézi
kutat furat. Szakértők véleménye szerint mind a
három kijelölt pont, ahol a furásokat eszközölni
fognak, teljesen alkalmas artézi kutak létesíté-
sére. A három kutat két év alatt akarják el-
készíttetni.

* **Lövés a főhercegi palotában.** Bécsben
tegnap este Károly Lajos főhercegi palotájá-
ban a Favoritenstrassén az őrtálló baka —
egy magyar fiu a 64. gyalogezredből, — *Rizika*
Ferenc segédkeresztet lelőtte. A kertész fél tíz
óra tájban az őrház körül járt, a hol a baka
»Werda?«-t kiállott rá, mire azt a választ kapta;
»Gehöre zum Hause.« (A házhoz tartozom.)
Miután családbeliek is szoktak este a kertbe
járni, az őrtálló bakáknak az az utasításuk van,
hogy nem szabad senkit sem megállítani és
semmi esetre sem szabad löni. A kertész, aki
ezt tudta, nyugodtan tovább ment, de a baka
utánna lött. Az összerogyott kertészt a mentők
vitték el a kórházba. A bakát haditörvényszék
elé állítják, a hol azt kell kideríteni, hogy
volt-e helyes utasítása avagy megszegte-e a
kapott utasítást. A baka tőzgyökeres magyar
fiu, a ki a vezényszavakon kívül egy szót sem
ért németül. A katona ugy adja elő a dolgot,
hogy a kertész erővel az őrházba akart menni
és ezért lött rá.

* **Scharf Mórítz meghalt.** Az emlékezetes
Tisza-eszlári pörnek egyik legnevezetesebb alakja,

Scharf Mórítz, a ki az egész pört annyira
komplikálta a vallomásával, meghalt. A pör
után, a mely szerte az egész művelt világon
óriási szenzációt keltett és lázas izgalomban
tartotta az egész művelt Európát, az öreg
Scharf, a ki metsző volt Tisza-Eszláron s a
ki a nagy pörbeu mint egyik vádlott szerepelt,
tudvalevőleg családostul elhagyta *Tisza-Eszlárt*.
A mint átutazóban Budapesten megállapodtak,
a »Fehér ló« fogadóban szállván meg, mint em-
lékezetes, antiszemita tüntetések voltak a ke-
repi-uton. Scharfék tehát sietve elhagyták a
fővárost és Scharf Mórítz külföldre került.
Amsterdamba ment, a hol inas lett egy gyé-
mántkőszőrüsnél. Ki is tanulta a mesterségét
és szorgalmas iparos lett belőle, a ki nagy
igyekezettel csiszolta a drágaköveket. Rövid
idő előtt az immár harmincz éves ember su-
lyosan megbetegedett. Tífuszba esett és néhány
nap előtt, — mint most Amsterdamból írják,
— meg is halt.

* **Harmadszorra sikerült.** Sályi községben
pár nappal ezelőtt egy nő holttestét találták
a község egyik terén levő közkutban. Mikor
kijutottak Bodrucz Mária sályi-i asszonyra is-
mertek a holttestben. A szegény nő eskóiban
szenvedett. Már előzőleg két ízben ugrott bele
a kutba, de mindég kimentették. Harmadszorra
sikerült neki az öngyilkosság.

Meggyilkolt paraszt nábob.

Oláh-apáti községben, mely Nagyváradhoz
mintegy óra járásnyira fekszik, dúsgazdag em-
ber hírében állott *Mócz Tógyer*. Az ő dúsgaz-
dagságáról nem a rendes mese volt elterjedve,
hogy t. i. kincset lelt, hanem, hogy vállalkozá-
saival szerezte pénzét.

Mócz Tógyer fafuvarozással foglalkozott.
Kezdetben csak két kis vénhedt mokány lóval
szállította be a tüzfát Nagyváradra, jól össze-
szorítva a szekérodalt, hogy minél többnek
lássék a piacon a fa, később azonban felvitte
Isten a dolgát s nagyban foglalkozott a *fafu-
varozással*. Mint gazdag ember arról volt még
nevezetes, hogy vagyona gyarapodásával élet-
módja mitsem változott. Csak ugy kiment *Mócz
Tógyer* lovaival a mezőre hálni most is, mint
annak előtte.

Igy történt tegnapelőtt este is. Nyakába
kerítette a subáját s lovait kicsapta a községi
legelőre, ő maga pedig egy emelkedettebb helyre
lefele küldte aludni az ut mellé.

Itt lelték tegnap reggel az arra járó em-
berek subájába beburkolózva, összehuzott lá-
bakkal, fekvő állapotban — halva. Gyilkosa,
mert helyzetéből nyilván való, hogy gyilkosság
áldozata, fülébe lött revolverrel, bonczolás al-
kalmával a golyót meg is találták agyában.

A gyilkos éjjel az alvó ember mellé lo-
pózkodott és egész közelből lötte agyon. A köz-
ségben a lövésből mit sem hallottak mivel a
községi legelő a községtől távol van s nem is
tudtak *Mócz Tógyer* meggyilkoltatásáról egészen
addig, míg a Nagyváradra jövő szekeresek
hírt nem adtak a gyilkosságról a községben.

A gyilkosság színhelyére tegnap kiutaztak
Perjessy Mihály kir. ügyész, *Ember Géza*
vizsgálóbíró és dr. *Grósz Menyhért* törvényszéki
orvos s megejtették az orvosrendőri bonczolást.

A tettest ez ideig még nem sikerült fel-
fedezni, mivel a nyomravezető jelek teljesen
hiányzanak. Valószínűnek tartják, hogy a gyil-
kosság bosszu műve, mivel rablást akar az ál-
dozatnál akar annak lakásán nem sikerült meg-
állapítani.

EGYESÜLETEK.

A Berettyó társulat közgyűlése. A
Berettyó-vizszabályozó és ármentesítő társulat
május hó 13-án délelőtt 9 óraker tartja tavaszi

közgyűlését saját helyiségében. Előző nap, má-
jus 12-én délután fél 3 óraker a társulat vá-
lasztmánya tart ülést.

SZINHAZ.

A FEHÉR CSIRKE.

(Operette 4 felvonásban. Irták: Hennequin és Mars. Ze-
néjét szerette Roger. Fordította Zemplényi P. Gyula. A
Népszínház bemutatója).

A Fehér csirke!... A színek ugyancsak
divatba kezdenek jönni a színműiroknál s a for-
ditóknál. Régebről emlékezetemben van még
a piros sapka, a piros bugyeláris, a piros cipő,
a fekete orvos; ujabban a fekete vér, a fehér
nász, az arany kakas és most ismét a fehér
csirke. Végre is a színháznak és a színműirok-
nak is joguk van igénybe venni a színek hatását.

A fehér csirke nem színhalom, hanem való-
ságos csirke, amely azonban 1687-ben élt és tra-
gikus módon halt meg. Agyonlőtték, hogy Trom-
boli nevű korzikai ember követte el a nagy me-
rényletet s vérét ontván szomszédja quinquihiv
fehér csirkéjének, ugyane szomszéd bosszuját
hivta ki maga ellen. A szomszéd lelőtte most
Tromboli csirkéjét, majd egymásra fenték a fo-
gaikat s a két család közt ekként a csirke ki-
ontott vére miatt a mai napig (t. i. a darab
kezdetétől) hagyományos vérbosszu állt fenn.

Ez a dolog alapeszméje. Minden Tromboli
és minden inquisitio halálosan gyűlölte egymást,
de az a kettő, aki a mai darabban szerepel,
véletlenül örök barátságot fogadott egymásnak
— titokban. A szeretet graszszálni kezd köztük,
amit titkolniok kell, mert az ösmerősök már
most, uglátszik, korzikai szokás szerint biztat-
ják őket a vérbosszura.

Mit csináljon a két barát? Az egyiknek
egy szép leánya van, a másiknak fiatal
unokaöcsce. Összeházasítani: ez a legegyszer-
űbb megoldás. Tromboli lecsalja Párisból az
unokaöcsesét azzal az ürügygel, hogy ő (Trom-
boli) meghalt és 1 milliót hagyományozott neki.
De az a baj, hogy ugyanazon a napon az
unokaöcs megházasodott Párisban. S minthogy
fiatal feleségének egy régi imádója amugy is
alkalmatlankodik neki és sarkába akarja kötni
maga, nászutazásra Korzikába indul. Ott hó-
bortos, hihetetlen s nem mindig egyformán mu-
latságos kalandokon esik át ő is, fiatal felesége
is. El kell vennie, mert kényszerítik a neki szánt
leányt, de szépen lebonyolódik minden s kiki
megkapja a szabadságát és párját.

Ezt a bohózatos, hosszú, de sok tarka moz-
galmat tartalmazó darabot zenésítette meg Ro-
ger a maga könnyed és kellemes modorában.

Igazságszolgáltatás.

Elítelt korcsmai verekedők.

1896 december hó 18-án este hangos volt
B.-Udvariban *Török Gyula* korcsmája. Ott mulat-
tak *Milye* Lajos napszámos, Lukács Imre,
Hegedüs Sándor, Kóti Lajos Varga Balás, Lukács
Lajos és Szabó Márton udvari parasztleányok.

A mulatozók közé egyszer csak berontot-
tak a Vig fiuk Lajos és József egy-egy ölmossal
kezükben. A Vig fiuk híres verekedők hírében
állanak s hirokhöz ezuttal is hívek maradtak,
amennyiben nyomban ki is kötöttek a mulató
társasággal. A dolog verekedésre került, mely-
ben Vig Lajos és József daczára az olmosok-
nak — a rövidebbet huzták. Adtak is kaptak
is és végre kiverték őket a korcsmából. *Török
Gyula* korcsmáros megszólalt a verekedés
után:

— Már én nem hagynám csak annyiba a
dolgot.

A korcsmáros biztatására utánna iramod-
tak a Vig fiuknak a mulatozók s az uton közös
akarattal jól helyben hagyták őket.

A kir. ügyészség szándékos emberölés
címén emelt vádat a 6 korcsma-hős és *Török
Gyula* korcsmáros ellen s a nagyvárad kir.

törvényszék büntető tanácsa ma tárgyalta az ügyet.

A tárgyalás folyamán bebizonyult, hogy a verekedők baltával, fokossal, bottal s más szerszámokkal verték agyba föbe Vig Lajost és Józsefet, csak azt nem lehetett tisztába hozni, hogy ki milyen szerszámmal működött.

A törvényszék az elsőrendű vádlott Török Gyula kocsmáros, akit Rádl Ödön ügyvéd védett, a vád alól felmentette, ellenben súlyos testi sértés miatt elítélte Milye Gyula napszámost egy évi börtönre, Lukács Imrét, Hegedüs Sándort, Kóti Lajost és Lukács Lajost 9—9 havi börtönre, Varga Balást és Szabó Mártont pedig 7—7 havi börtönre ítélte.

Csendélet a kaszinóban. A Lipótváros fényes kaszinójában történt, vizitbe ment oda Langfelder Vilmos gépgyáros, valamilyik ügyvéd ismerősét keresni. Az idegen kint a folyosón várakozott s esőndesen sétált, kalappal a fején. Ez szemébe ötlött a kaszinó intézőjének s mert az ő kérésének nem volt fogantja, Engel Sándor választmányi tag állt szembe Langfelderrel. Mintha Dávid és Goliát kerültek volna össze, úgy álltak egymás mellett a gyáros, az apró ősz emberke és a hatalmas termetű kaszinóbéli. Izgatott szóváltás után Engel rávált ellenfelére, aki nevé megmondani nem akarta: — Aki nekem be nem mutatkozik, annak két nyakleves szoktam adni!

A kis emberke mukkani sem mert, de amannál hangosabb volt a mai tárgyaláson, melyen az ő panaszára Baló bíró Engelt becsületsértés miatt vonta felelősségre.

— Hát kérem, kunszt lett; volna-e, ha ez a háromszor akkora ur engem pofon üt? kérdezte magából kikelve s tztán hozzátéve: Ez indulatba hoz, mert én művelti ur ember vagyok, a kivel sohasem bántak így el!

Bíró: Az igaz, hogy ön kalapban járt a korridoron?

— Igaz, de kérem, én a külföldön úgy látam, hogy az ilyen, exclusio klubbokba várószoza van.

Ezután Engel Sándor magánhivatalnokot, a vádlottat hallgatták ki. Szerinte Langfelder előbb, a részéről is sajnált jelenet előtt, különös hangon beszélt az intéző szobájában. Később ő kiment hozzá s bemutatkozott, de erre a gyáros kifakadt:

— Ah, — fügyülök a kaszinójukra!

Panaszos: Ilyet még soha életembe nem mondtam.

— Mondta s aztán nem akart szintén bemutatkozni. Erre lettem dühös és mondtam: Az ilyen viselkedésre két nyaklevesel szoktam felelni. De nem használt az sem, mikor megjegyeztem, hogy nállunk még az elnökünk, Falk Miksa képviselő ur is kalaplevéve jár a folyosón is.

A bíró két tanut hallgatott ki, még aztán kihirdette az ítéletet. Eszerint pedig a vádlottat, tekintettel e magas intelligenciájára, 300 forint pénzbüntetéssel esetleg harmincz napi fogsággal és a költségek viselésével sújtotta. Engel megfeleltette a súlyos ítéletet.

Öreg honvédek háboruja. Régi ellenségeskedés folyik a nagy idők dicső harcossainak néhány, különösen Krivácsy József honvédezerede, másrészt pedig dr. Balogh Sándor honvéd-központi elnök és Mikár Zsigmond titkár közt. Egyik oka a háborúnak, hogy a fővárosban két honvédegylet létezik s ezeknek Krivácsy és Balogh az elnökei s mint ilyenek ellenlábaskák. Sok szó folyt már a dolgaikról, a jó öreg ezredes nem tudja elfelejteni, hogy sikasztással is gyanúsították. Valami 200 frtnak az elsinkófálásával akarták bemoeskolni az egykori tűzérőbester jó hírnevét. Nemrég Balogh és Mikár arra kérték a főváros tanácsát, tiltaná meg Krivácsynak a budapesti 48—49-es honvédegylet elnöke cím használatát, mert csak bitorolja azt. A vád megjárta a belügy-miniszteriumot is a amikor kimondta a miniszter, hogy Krivácsynak tiszta joga van ahhoz a címhez, feljelentette az ellenfeleit rágalmazásért. Ebben a sajnálatos s a negyvennyolczas nagy korszak embereihez igazán nem méltó marakodásban mára tüzte ki Szabó Géza ki-

rályi járásbíró a tárgyalást. Ítélethez az azonban nem került sor, mert a bíró, hatóság előtt törtévény a támadás, az ügyet áttette a büntető törvényszékhez, mint a mely annak az elbírálásra illetékes.

A gyetvai forradalom. 1896. július 5-én tartotta beszámolóját, Zólyomban Zsilinszky Mihály közoktatásügyi államtitkár, orsz. képviselő. A képviselő nagy beszédet tartott az egyházpolitikáról és beszéde végén kijelentette, hogy Gyetvára fog indulni, hogy megbeszéljék a felekezeti iskola államosításának ügyét. A képviselő barátai figyelmeztették, hogy ezt ne tegye, mert a gyetvai nép természete olyan, hogy ha az iskolájába akarnak beleavatkozni, kész meggyilkolni is. Különbben is fel vannak ingerelve az egyházpolitika miatt. Az államtitkár tréfára vette a beszédet és elindult barátaival Gyetvára. Kiséretében voltak: Kristóffy Pál körorvos, Mettner Ferencz, Geisler Ferencz és Hraszka János uradalmi tisztek, az ottani vendéglős, továbbá Huszagh István földbirtokos, Nádosy Gyula lap-szerkesztő, Lieber József tanfelügyelő.

Alig ért be Gyetvára, nagy tömeg iskolás fia zaja hallatszott, akik azt kiabálták, hogy jönnek már az államtitkárék. A nép e hirre összeverődött és kapákkal, kövekkel felfegyverbeve várta, amíg Zsilinszky a község háza elé ér. Ha a csendőrség nem lép közbe, súlyos következményekkel jár az államtitkár bevonulása, a kinek így is a község háza egy mellékajtóján kellett menekülnie a főszolgabíró társaságában, hogy a nép dühének, a mely azt hitte, hogy »katholikus vallását akarják megszüntetni« — áldozata ne legyen. Negyvenkencz ember került vádlottként a besztercebányai törvényszék elé és az ötvenedik Kugyelka Antal miklósfalvi segéd-lelkész volt. Valamennyit hatóság elleni erőszak, magánosok elleni erőszak és izgatás vétsége miatt fogták perbe. Kugyelkát csak magánosok és hatóságok elleni erőszakkal vádolták. A törvényszék Kugyelkát felmentette, de a többit mind elítélte egy, két, három havi fogságra. Némelyik csupán egy-két hetet kapott. A budapesti tábla megerősítette a felmentő ítéletet és mai ülésében a Kurai is helyben hagyta azt.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Urbán Adolf.*

682. Deutsch Dávid s. t. halált okozó testi sértés — h. hagyva.

1019. P. Móriéz Jánosné gondatl. ok. tűzvesz okozás — h. hagyva.

1111. Paskáló Tógyer testi sértés — helyben hagyva.

1298. Tényi Józsefné rágalmazás — visszautasítva.

1004. Szilágyi Mihály s neje sikkasztás — r. részben megvált.

1005. Nyika Petrika Buka lopás — helyben hagyva.

1006. Bartos Jakab rágalmazás — részben megváltoztatva.

1055. Czolovszky Pál testi sértés — részben megváltoztatva.

1093. Krecsuuye Nyikora testi sértés — rendelet.

1094. Lázár Lázár közsend elleni kh. — h. hagyva.

Előadó: *Pognár Dénes.*

793. Olláh Sándor s. t. gyilkosság rablás — h. hagyva.

933. Trner László s. t. lopás — részben megvált.

1129. Balázs Mihály testi sértés — helyben hagyva.

1233 ifj. Gordán Ambrüs testi sértés — h. hagyva.

1274. Szabó Károly testi épség elleni kh. — rendelet.

1278. Czegléd Lajos szándékos emberölés — h. hagyva.

1412. Takácsüveges György lopás — helyben hagyva.

1495. Schvartz Ignác s. t. hatóság elleni erőszak — r. megvált.

1151. Kopasz Gábor s neje magánlak sértés — esatolva.

1160. Kopasz Gábor s neje magánlak sértés — rendelet.

1002. Özv. Hajzer Balázsné magánlak sértés — rendelet.

1238. Kocs Mihály s. t. lopás — részben megvált.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

1190. Peró György emberölés — h. hagyva.

1191. Zsiva Petru halált ok. testi sértés — r. megvált.

1192. Drág Juon s. t. lopás — részben megváltoztatva.

1210. Nagy Sándorné gyujtogatás — helyben hagyva.

1211. Réti János hatóság elleni erőszak — r. megvált.

1410. Betenezéresi Józsei hiv. sikkasztás — h. hagyva.

1418. Jaeskó Barna János lopás — részben megvált.

1421. Feldmann Salamon sikkasztás — részben megvált.

1498. Harasztosi Mária lopás, orgazdaság — r. megvált.

2557. Bogdán Károly szándékos emberölés — r. megvált.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: *Neidegg, fordította: Szirtes.*

Az ebéd véget ért, a vendégek a társalgó termekbe vonultak. Heisterberg egy ideig élénk eszmecekerét folytatott az országos képviselőkkel, azután körülnézett és ismerős arcot keresett. Ismét feltűnt neki az a koromhajú fiatal ember, ki Starkenbach fejtegetéseit rosszalni látszott. Igen boldognak érezhette magát, szeméi lángban égtek, arcán az elragadtatás kifejezése ült. Gyönyörű szép ifju leánnyal mulatott, az ő mosolyának fénye sugárzott vissza vonásában. Minél inkább figyelte őt Heisterberg, annál világosabb lett előtte, hogy e fiatal emberrel már találkozott valahol. Elmosódott régi emlékek merültek föl lelkében, és nem akartak neki békét hagyni, míg meg nem kísérté, hogy határozott alakot adjon nekik. Hanem kihez forduljon ebben a házban, hogy tájékozást nyerjen ezen oly ismeretes és mégis idegen férfiú kilétéről? Schwarczné asszony, Starkenbach Viktória, a család legidősebb leánya volt az, a kihez legkönnyebben fordulhatott, minthogy már azelőtt is találkozott vele.

Schwarczné atyja házában igen fontos személy volt már maga is és még fontosabb lett férje által, ki Starkenbach vallalataiban most is részt vett már, s később annak nevé fogta fölvenni és fiaira átruházni. Isten nem adott a gyárosnak fiakat, de ő ebben csak a sors kedvezését látta. »A fiakat kénytelen az ember megtartani, akármilyenek,« szokta mondani, »de vöket lehet választani tetszés szerint.« Ezen alapelvet követte, midőn legidősebb leányát Viktóriát, egy jómódu ügyvéd fiához adta. Az ifju nagy-szerű vállalkozó szellemmel és kereskedelmi lángésszel volt megáldva, ennél fogva méltónak találta őt, hogy dus vagyonának örökösévé fogadja. Hogy Viktória, különben igen tehetséges leány, szívesen egyezett-e atyja szándékába, tulajdonképen senkisé nem tudta megmondani. Elég, hogy megtette s férjének száraz lelkületéhez tudott alkalmazkodni. Sokat olvasott, sokat tanult, sokat okoskodott, szellemesnek, önálló-nak, eredetinek és tudósnak tartották és ő büszke volt reá, hogy a kiváló szellemek osztályába tartozik.

— Kár, hogy nincs festő jelen, vázlatot készíthetne ama kedves csoportról. Méltóztatik látni azt a hollófüstű fiatal embert, ki ama szép szöke leánnyal mulat. Gyönyörű lennel E szavakkal szólítja meg Heisterberg Viktóriát. »Hogomat érti, Adát? Talán nem mutatták be neki, gróf ur?

— Mindenesetre, de oly tömeges bemutatkozáson estem keresztül, hogy zavaros lett a fejem. Már abból is észreveheti, hogy a leg-szebbet sem tarthattam meg emlékemben, azonban a családi hasonlatosság révén rá kellett

valna jutnom, hogy hoga nagyságos asszonyomnak.

A bók nem aratott tetszést. Viktória gúnyosan mosolygott fölötté és szárazon vetette oda: — Epen nem hasonlítunk egymáshoz; Ádának csodaszép a feje, de alakja nincs. Az ő feje az én vállaimon, tökéletes szépség lenne.

Heisterberg elámult. Viktória oly dölyfösen utasította vissza bókját, hogy nem volt semmi kedve elismerni, hogy magas, valóban királyi alakja minden esodálatot megérdemel. De Viktória zavartalanul folytatta: — Megütközök rajta, ugy-e bár, hogy oly nyíltan szólók?

— Önem. — vizozzáa gróf hidegen, — azonban először értem meg életemben, hogy egy nő oly . . . oly . . . megakadt.

— Oly őszintén beszéljen saját előnyeiről, — végzé be Schwarzczó a mondatot. — Igen kevésnek van bátorsága az igazat megmondani. — nekem van. Azt kívánják tőlünk asszonyoktól, hogy fogyatkozásainkról legyen tudomásunk, miért voloa tehát tiltva, hogy kiváló tulajdonainkat is elismerjük? Mit a magam szemével látok az föltétlenül bizonyos és eltagadhatatlan, olyasmi előtt mindig meghajlok.

— Egyedül olyasmi előtt?
— Egyedül! mert csak olyasmiről vagyok biztos, hogy nem alapszik csalódáson.

— E szerint kegyed csak abban keresi az igazságot, a mi kézzel fogható?

— Legföllebb abban, hiszen még az is lehet érzéki csalódás. Igazság nincs is, semmi sem bizonyos, mondta egy nagy goudolkozó és . . .
(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A néppárt és a kanzelparagraf.

Budapest, április 28. (Saj. tud. táv.) A néppárt a 170-ik szakasznál hir szerint erős harcztot fog kezdeni a szakasz ellen. Azon hirt is hangoztatják egyes politikai körökben, hogy ha e szakaszt a házban megszavazzák, a főrendek a püspöki karral együtt leszavazzák.

Ferencz Ferdinánd előléptetése.

Bécs, április 28. A »Wiener Zeitung« jelenti: Ő Felsege Ferencz Ferdinánd főherceget, a legfőbb hadúr rendelkezése alatt álló altábornagyot, lovassági tábornokká nevezte ki. (Magy. Táv. Ir.)

Hohenwart halála.

Bécs, április 28. Ő Felsege értesítette Hohenwart gróf özvegyét, hogy Hohenwart temetésén jelen lesz. (Magy. Táv. Ir.)

A borhamisítók üldözése.

Budapest, április 28. (Saj. tud. táv.) Az új bortörvény 1894-ik évben lépett életbe, azonban a hatóságok nem alkalmazták s nem is méltatták ugyszólván semmi figyelemre. A törvény alkalmazását csak D a r á n y i földmivelésügyi miniszter sürgette és sürgetésének lett is eredménye. Az öt év alatt, amióta a törvény életbe lépett, 254 panaszltnál vetek több mint 1000 bormintát és ebből a budapesti borvizsgáló-bizottság 672 hamis, törvénybe ütköző italt konstatált. Mi sem bizonyítja inkább Darányi miniszter akciójának hatályosságát mint, azon körülmény, hogy az öt évben konstatált hamis borok több mint fele 1898-ra esik.

Anyós-gyilkos.

Budapest, április 28. (Saj. tud. táv.) Hajdunánásról jelentik, hogy ott *Stalár* József gyüölött anyósát agyonütötte, azután feleségét és végre önmagát lölte agyon.

A transzváli helyzet.

Pretória, ápril 28. Az a vita, amely rövid idővel ezelőtt az angol alsóházban a transzváli ügyekről folyt, az itteni kormánykörökben kedvellenséget támasztott. Annak az érzelmenek adnak kifejezést, hogy az alsóház néhány tagjától használt sértő hangot a helyzet nem igazolja és hogy ez a hang a reformok behozataláról most folyó tárgyalásokat meg fogja nehezíteni. (Magy. Táv. Ir.)

A Dreyfus-ügy.

Páris, apr. 28. A »Figaro« ma Esterházy-nak folyó év január 23-án tett vallomását közli, a melyet újságcikkekből és interviewokból már ismernek.

A »Gazette des Tribunaux« jelenti, hogy a semmitűszék holnap Du Paty de Clamot és Cuignet-t ki fogja hallgatni.

Az »ECHO de Paris« tudni véli, hogy Cuignet és Paty kihallgatását szembesítés fogja követni. (Magy. Táv. Ir.)

Krétaí ügy.

Kánea, apr. 27. A nemzetgyűlés eltertt attól a határozatától, hogy a kánei mézszárlások nem tekintendők politikai véteteknek és elhatározta, hogy annak fogja tekinteni. E szerint azok a mohamedánok, a kik a kandiai mézszárlásokban részt vettek, amesztiát kapnak, kivéve azokat, a kiket a nemzetközi törvényszék ítélt el. A nemzetgyűlés végleg elfogadta az alkotmányt a hatalmasságok által kívánt változások felolvasása után. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

A szegedi mintaszőlőtelep. A szegedi mezőgazdasági országos kiállítás területén létesítendő minta-szőlőtelep előkészítési munkálatai be vannak fejezve. A terület felforgatása és megtrágyázása megtörtént és az ültetéshez hozzáfogtak ugy, hogy az is rövid idő alatt be lesz fejezve.

Akik a minta-szőlőtelepből egy részt akarnak ültetni, azok sziveskedjenek azt mielőbb Szegeden *Kecskeméthy Géza* m. kir. szőlészeti és borászati felügyelőnél bejelenteni. Nevezett felügyelő a földmivelésügyi miniszter által bízott meg az ültetések szakszerű megejtése végett. A bejelentett telepítések nagysága 500 m² tesz ki.

Reich Jenő és Táras Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határ-idők.

Budapest, ápril 28.

Az irányzat gyenge.	
Buza áprilisra	8.70
Buza októberre	8.21
Uj tengeri	4.41
Rozs őszre	6.66
Zab őszre	5.51
Tengeri augusztusra	

Az irányzat nyugodt.

Bécs, április 28.

Osztr. hitel	371.25
Magyar hitel	390.40
Allamvasut	366.15
Birodalmi márka	58.75

Értéktőzsde.

Budapest, április 28.

Az irányzat gyenge.	
Osztrák hitel	358.10
Magyar hitel	397.50
Allamvasut	365.90
Rimamurányi	307.—
Magyar jelzálog	249.—
Salgótarjáni	636.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	225.—

Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. április 28-án.

Magyar aranyjáradék 4%	119.50
Magyar koronajáradék	97.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	3650
Italméresi jog megváltási kötvény	100.35
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	96.75
Magyar nyeresemény-sorsjegy-kölcsön	164.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.25
Osztrák járadék papirban	100.60
Osztrák járadék ezüstben	100.20
Osztrák járadék aranyban	120.—
Osztrák korona járadék	100.50
Osztrák államsorsjegyek	139.50
Osztrák magyar bankrészesvény	920.—
Magyar hitelbankrészesvény	383.25
Osztrák hitelintézeti részesvény	369.75
Osztrák-magyar államvasuti részesvény	363.20
20 frankos arany (Napoleon'or)	357.70
Németbirodalmi márka	58.95
London vista	120.45
Párisi vista	47.80
20 márkás arany	11.78

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Óvás!

Az ősióktól »Selters« elnevezés alatt ismert s a maga nemében egyedüli porosz királyi **Niederseltersi**

„Königl. Selters“

gyógyviz rovasára annyi mindenféle visszaélés történik, hogy szükségesnek tartjuk a gyógyulást kereső közönséget **saját jól felfogott** érdekében ismételten figyelmeztetni, hogy csak a valódi porosz kir. **Niederseltersi „Königl. Selters“** gyógyviz bír azon orvos-tudományilag megállapított indikációval, mely a **tiüdő és gégehurat** (köhögés, rekedtség) s ezen bajokkal többnyire kapcsolatos **influenza, (nátha)** leghathatásabb gyógykezelését véleményezi. Gazdag konyhasó és szénasavas nátrium, valamint nagy mennyiségű **kötött** szénasavtartalmánál fogva meglepően oldó és csillapító hatása, kellemes ízű és könnyen emészthető, a **nyálkahártyákat nem izgató** természetes gyógyviz.

A porosz kir. ásványvíz-források.
Siemens & Cie.

Kapható minden gyógytárban és megbízható fűszerkereskedésben.

Kizárólagos képviselőlet és főraktár Magyarország területére:

Édeskuty L. ásványvíz-nagykereskedés és kir. udvari szállító Budapesten.

Kerthelyiség megnyitás.

Tisztelettel ez uton van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására adni, hogy az ipartestület házánál levő

kerthelyiségemet

a nyáradai önkéntes tűzoltó egy-let zenekara közreműködése mellett szombaton, **1. hó 29-én fogom megnyitni.**

Szíves megjelenésüket kérve jelzem, hogy a **szokásos jó ételekről** és **italokról** gondoskodva lesz.

Schüch József,

vendéglős.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.							
d.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	ind.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	ind.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.		
Kolozsvár	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány	ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05	
B.-Hunyad	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá	10 20	3 05	7 54	10 16	—	Debreczen	»	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20	
Csusa	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva	érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 47	
Bucsa	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.							
Brátka	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.			
Rév	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva	ind.	6 36	11 09	5 35	9 14	8 13	
Élesd	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen	»	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01	
Mező-Telegd	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány	érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48	
F.-Vásárhely	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.							
Várad-Velence	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.		
Nagyvárad	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen	i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05	
Nagyvárad	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Sáránd	»	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—	
Püspöki	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos	»	9 41	5 17	M.-Pályi	»	5 47	1 30
Bors	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze	2 24	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi	»	10 05	5 41	H.-Pályi	»	6 03	1 48
Mező-keresztes	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi	»	10 20	5 55	H.-Bagos	»	6 18	2 05
Mező-Peterd	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd	† 3 04	† 7 56	3 21	4 56	2 50	N.-Léta-	»	—	—	Sáránd	»	6 40	2 29
B.-Ujfalu	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Vértés	érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13	
Sáp	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév	—	—	4 06	5 43	4 08	Sáránd—Derecske.							
Báránd	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka	—	—	4 16	5 43	4 36	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	9 09		
P.-Ladány	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa	—	—	4 27	6 04	5 03	Derecske ér.	9 57	5 35	Sáránd ér.	6 20	01 42		
Szolnok	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá	4 16	9 06	4 53	6 31	—	Arad—Nagyvárad.							
Nagy-K. t.	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad	4 52	9 37	5 32	7 16	—	Nagyvárad	ind.	5 10	11 20	9 37			
Budapest	7 50	10 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár	5 55	10 37	6 59	8 33	—	Ösi	»	5 39	11 52	10 04			

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perzig terjedő éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelzettek feltételes megállóhelyek.